

CHANGE
MAKERS'

TOOLKIT

IDEA DEVELOPMENT

DREAM IT DO IT

PROBLEM RESEARCH PLANNING

PROBLEM SITUATION

ROOT CAUSE ANALYSIS

BRAINSTORMING

IDEA SELECTION

THEORY OF CHANGE

Change starts with you

ถ้าพูดถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลง คนทั่วไปมักเริ่มคิดจาก ‘การกระทำ’ (Action) ก่อนว่าจะทำอะไรดี แต่ที่จริงแล้ว นักสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ประสบความสำเร็จมากมาย มักเริ่มต้นคิดจากความสนใจของ ‘ตัวเอง’ เพราะการเริ่มจากสิ่งที่เราชอบและสนใจ จะทำให้เราอยากอยู่กับสิ่งนั้นทุกวัน และอยากทำไปเรื่อยๆ โดยไม่ลืมหูลืมตาแม้จะเจออุปสรรค นอกจากนั้นแล้วการเริ่มจากตัวเอง ยังทำให้โปรเจกต์ของเรามีความน่าสนใจ แปลกใหม่ และสร้างสรรค์อีกด้วย

DREAM IT DO IT

เริ่มจากการทบทวนทักษะ และความสนใจของเรา พร้อมทั้งประเด็นทางสังคมที่เราสนใจ เพื่อนำมาเชื่อมโยงแล้วคิดหาไอเดียสนุกๆ ที่สร้างสรรค์ และแก้ปัญหาสังคมได้ด้วย

1. Interests : ความสนใจ

- กิจกรรมที่เราชอบทำยามว่าง ถึงแม้ว่างก็ยังอยากทำ และยังหาโอกาสให้ได้ทำบ่อยๆ
- กิจกรรมที่เราเลือกทำเองได้โดยไม่ต้องมีใครบังคับ
- กิจกรรมที่อยากทำไม่ว่าจะได้เงินหรือไม่

เช่น ชอบเล่นฟุตบอล, ชอบวาดรูป, ชอบไปเที่ยว, ชอบดูหนัง, ชอบเลี้ยงแมว เป็นต้น

2. Skills : ทักษะความสามารถ

- ทักษะความถนัดที่เราได้จากการทำงานในวิชาชีพ / วิชาที่เคยเรียน
- คนอื่นมักชมว่าเราเก่งด้านไหน หรือทำอะไรได้ดี

เช่น ทักษะการเขียนโปรแกรม, ทักษะการทำบัญชี, ทักษะการประสานงาน, ทักษะการพูดนำเสนอ, ทักษะการถ่ายรูปแบบมืออาชีพ เป็นต้น

3. Concerns : ประเด็นปัญหาที่เราสนใจอยากแก้ไข

ระบุประเด็นปัญหาสังคมที่เราอยากจะช่วยทำให้ดีขึ้น ซึ่งหากมีมากกว่า 1 ประเด็น ควรเลือกเรื่องที่เราอยากทำมากที่สุด ณ ตอนนี้ เพียงเรื่องเดียว เช่น ท้องในวัยเรียน, กองขยะในชุมชน, วัยรุ่นติดโลกโซเชียล เป็นต้น

4. Targets : กลุ่มเป้าหมายที่เราอยากเข้าไปช่วยแก้ปัญหา

ระบุกลุ่มบุคคลที่เราอยากเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหามากที่สุด 1 กลุ่ม และถ้าสามารถระบุกลุ่มได้อย่างเฉพาะเจาะจงเท่าไรก็ยิ่งดี เช่น เด็ก ม.ปลาย, แรงงานต่างด้าว, คนในชุมชนแออัด, ผู้สูงอายุในชนบท, สุนัขจรจัด เป็นต้น

5. IDEAS : ไอเดียแก้ไขปัญหาสังคมในแบบของเรา

เลือกข้อมูลในช่อง มารวมกับข้อมูลในช่อง เพื่อคิดหาไอเดียการแก้ไขปัญหาแบบไม่มีการครอบตัวเอง ยังไม่ต้องคิดถึงความเป็นไปได้ และอาจมีมากกว่าหนึ่งไอเดียก็ได้ โดยควรจะเขียนเป็นไอเดียที่ทำให้เห็นภาพกิจกรรมที่จะทำ (action) ไม่ใช่แค่แนวคิดลอยๆ (Concept) ตัวอย่างไอเดีย เช่น จัดหนังกลางแปลงให้สุนัขจรจัดมาดู แล้วให้คนที่สนใจมารับไปเลี้ยง (interest : ชอบดูหนัง +

target : สุนัขจรจัด), สร้างแอปพลิเคชัน Garbage Challenge วัดปริมาณขยะแข่งกันระหว่างชุมชน
ใครมีปริมาณขยายน้อยกว่ามีรางวัล (skill : โปรแกรมเมอร์ + concern : ขยะในชุมชน)

Note : ถ้าช่องไหนที่ยังไม่รู้ว่าจะเขียนว่าอะไร ก็อาจให้เวลากับการสำรวจตัวเองอีกนิด หรือสามารถข้ามไปทำเครื่องมืออื่นก่อนได้ แต่
อย่าลืมว่า ไอเดีย = ตัวเอง + ปัญหาที่เราสนใจ

DREAM IT DO IT

ลองสร้างไอเดียแก้ปัญหาสังคมจากทักษะและความสนใจของตัวเอง

SKILLS

เรามีทักษะ/ความถนัดอะไรบ้าง?
เราทำอะไรได้ดี? คนอื่นบอกว่าเราเก่งอะไร?
เช่น คาราเต้, เขียนโปรแกรม, ทำอาหาร

INTERESTS

เรามีความสนใจอะไรบ้าง? เราชอบทำอะไรในเวลาว่าง?
สิ่งที่เราทำแล้วมีความสุข และอยากทำไปเรื่อยๆ โดยไม่เบื่อ?
เช่น ชอบอ่านหนังสือ ชอบเลี้ยงแมว ชอบกินไอศกรีม

CONCERNS

ประเด็นปัญหาที่เราอยากแก้ไขคืออะไร?
เช่น ท้องในวัยเรียน, กองขยะในชุมชน,
เด็กเล่นอนตึก, วัยรุ่นติดโลกโซเชียล

TARGETS

กลุ่มเป้าหมายใดที่เราอยากเข้าไปช่วยแก้ปัญหา?
เช่น เด็ก ม.ปลาย, แรงงานต่างด้าว, คนในชุมชนแออัด,
ผู้สูงอายุในชนบท, สุนัขจรจัด

IDEAS

ไอเดียสนุกๆ จากทักษะหรือความสนใจ
เพื่อแก้ปัญหาหรือทำงานกับกลุ่มเป้าหมายที่เราเลือก...BE CREATIVE!

Define Problem

เพราะหัวใจของการแก้ปัญหาที่แท้จริงคือ ‘การตั้งโจทย์ที่ถูกต้อง’ เราจึงควรทำความเข้าใจปัญหา และกลุ่มเป้าหมายที่เราจะทำงานด้วยให้มากพอและดีพอที่จะตั้งโจทย์ เพราะบางปัญหา (ที่เราคิดว่าเป็นปัญหา) อาจไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้พวกเขา บางความต้องการ (ที่เราคิดว่าเขาต้องการ) ก็อาจไม่ได้เป็นสิ่งที่ต้องการของพวกเขาเหมือนกัน และหลายครั้งที่การแก้ไขแบบไม่ถูกทาง นอกจากจะไม่สร้างผลกระทบในทางบวกแล้ว ก็อาจทำให้ปัญหานั้นหนักขึ้นไปอีก ดังนั้น ‘การทำความเข้าใจ’ แบบ ‘ไม่คิดไปเอง’ จะช่วยให้เราไม่หลงทาง ไม่เสียเวลา และไม่เสียทรัพยากรไปโดยเปล่าประโยชน์

PROBLEM RESEARCH PLANNING

PROBLEM SITUATION

ก่อนอื่นเราควรทำความเข้าใจสถานการณ์ของปัญหาตามความเป็นจริงในปัจจุบันตามหลัก 5W 1H ได้แก่ ปัญหาคืออะไร เกิดขึ้นที่ใด เกิดขึ้นมานานเท่าใด เกิดขึ้นเพราะอะไร แล้วเกิดผลกระทบอะไรขึ้นบ้าง มีใครได้รับความเดือดร้อนจากปัญหานั้น จำนวนมากน้อยแค่ไหน และมีใครกำลังแก้ไขปัญหานี้อยู่บ้าง รวมถึงยังมีใครที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้อีกบ้าง

โดยเราควรตอบคำถามทั้งหมดให้ได้ ทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ซึ่งสามารถทำได้ด้วยการออกแบบว่า แต่ละคำถาม เราจะได้คำตอบที่ชัดเจน ตรงประเด็น และเชื่อถือได้มาด้วยวิธีใด เราอาจทำได้โดยลองสวมบทบาทเป็นบุคคลต่างๆ ดังนี้

นักสืบ : เริ่มต้นด้วยการหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น เว็บไซต์ รายงานการวิจัย หนังสือ และแหล่งข้อมูลอื่นๆ ซึ่งข้อมูลที่จะนำมาใช้ควรมีแหล่งที่มา หรือแหล่งอ้างอิงที่ชัดเจน

ระดับความยาก: 😊

นักข่าว : ออกไปพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมาย ผู้มีความรู้ หรืออาจแจกแบบสอบถาม สัมภาษณ์ก็ได้ โดยควรมีการเตรียมชุดคำถามไว้เป็นแนวทางเพื่อไม่ให้หลุดจากวัตถุประสงค์ที่ต้องการ แล้วนำข้อมูลกลับมาวิเคราะห์อีกครั้ง

ระดับความยาก: 😊 😊

นักมานุษยวิทยา : ใช้การสังเกตพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมายในสถานที่จริง เพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมนั้นจริงๆ ของพวกเขา ดูว่าสิ่งที่เรากำลังสงสัยที่เกิดขึ้นนั้นสอดคล้องกันหรือไม่ อะไรคือสิ่งที่ทำให้ผู้มีส่วนได้เสียยึดติดและประโยชน์ที่แท้จริงที่พวกเขาอยากได้รับ

ระดับความยาก: 😊 😊

นักสวมรอย

“Put yourself in someone's shoes” ลองไปสวมรอยเป็นคนเหล่านั้นดูว่าถ้าเราเป็นเขา จะมีความคิดความรู้สึกอย่างไร เช่น ลองไปใช้ชีวิตเป็นคนตาบอด ลองเข้าไปเป็นชาวบ้านในชุมชน เพื่อจะได้เข้าใจปัญหาจริงๆ รับรู้ว่าเขามีความสุขและความทุกข์กับอะไร และอาจได้ข้อมูลเบื้องต้นที่มองไม่เห็นจากการสังเกตด้วยมุมมองของคนนอก

ระดับความยาก: 😊 😊 😊

นักวิทยาศาสตร์ : ดึงกลุ่มเป้าหมายเข้ามาร่วมการทดลอง (ทั้งรู้ตัวและไม่รู้ตัว) ผ่านเครื่องมือต่างๆ และถอดบทเรียนจากผลลัพธ์ที่ได้ ซึ่งจะช่วยให้เราได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมจริง วิธีนี้เหมาะสำหรับการพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ

ระดับความยาก: 😊 😊 😊 😊

PROBLEM RESEARCH PLANNING

วางแผนการเก็บข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจสภาพปัญหาตามความเป็นจริง

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
(STAKEHOLDERS)

จำนวน
(คน)

เราอยากรู้ข้อมูลอะไรจากเขา

จะได้ข้อมูลมาด้วยวิธีใด
(ค้นคว้า สัมภาษณ์ สังเกตการณ์)

คำถาม

(ลิสต์ KEYWORDS หากหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต
ลิสต์คำถาม/สิ่งที่ต้องสังเกต หากลงพื้นที่ไปสัมภาษณ์)

PROBLEM SITUATION

ทำความเข้าใจปัญหาอย่างรอบด้าน เพื่อให้เห็นภาพรวมของสถานการณ์ปัญหาตามความเป็นจริง

1. ปัญหาคืออะไร ?

2. ปัญหานี้เกิดขึ้นที่ใด ?

3. ปัญหานี้เกิดขึ้นมานานเท่าใด ?

4. ที่มาของปัญหา

5. ผลกระทบที่เกิดจาก
ปัญหานี้คืออะไร ?

6. ผู้ได้รับความเดือดร้อน
จากปัญหานี้คือใคร ?
และ มีจำนวนเท่าใด ?

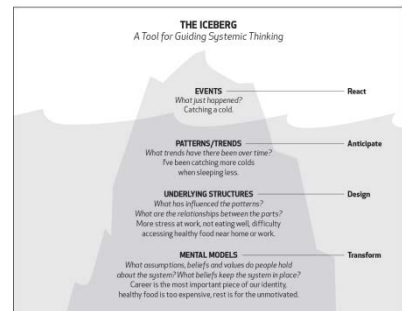
7. มีใครที่กำลังแก้ไขปัญหา
เดียวกันนี้อยู่บ้าง ?
และทำด้วยวิธีใด ?

8. มีคนกลุ่มใดที่เกี่ยวข้อง
กับปัญหานี้อีกบ้าง ?

ROOT CAUSE ANALYSIS

แม้เราจะได้ทำความรู้จักกับปัญหา และได้รับรู้สถานการณ์ของปัญหานั้น เป็นอย่างดีแล้ว แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับการคิดหาวิธีแก้ปัญหาให้ได้อย่างยั่งยืน เพราะ สิ่งที่เราเห็นในระดับสถานการณ์นั้นเป็นเพียง ‘อาการ’ ของปัญหาที่มี ‘สาเหตุ’ เป็น รากของปัญหาที่เรามองไม่เห็นซ่อนอยู่ด้านล่างอีกมากมาย ตั้งแต่ระดับแบบแผน (Patterns/Trends) ระดับโครงสร้าง (Underlying Structures) และระดับค่านิยม ทศนคติ (Mental Models) ดังนั้น เราจึงควรค้นหารากของปัญหา เพื่อเลือก แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ด้วยเครื่องมือ Root Cause Analysis

สถานการณ์ปัญหา : สิ่งที่เรามองเห็น

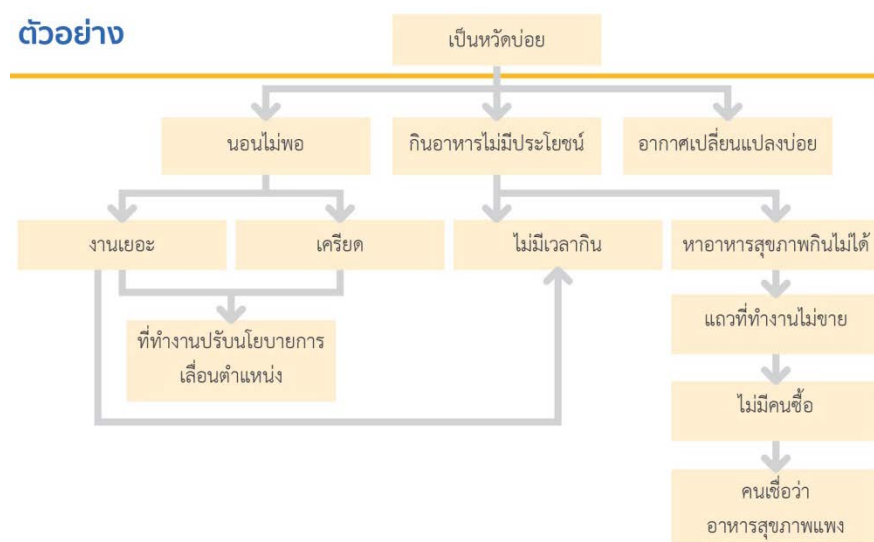
นำ ‘ปัญหา’ (what) ที่เราเขียนไว้ใน Problem Situation (เครื่องมือที่ 3) ขึ้นมาเป็นตัวตั้ง แล้วคิดว่าเรา ‘มองเห็น’ อาการของปัญหานั้นว่ามีอะไรบ้าง โดยควรระบุให้ชัดเจน และเฉพาะเจาะจง ไม่เป็นนามธรรม ซึ่งข้อมูลนี้เราจะทำ ได้ก็ต่อเมื่อเรามีความเข้าใจสถานการณ์ปัญหามากพอ ยกตัวอย่างเช่น ถ้าสนใจปัญหา ‘คุณภาพการศึกษา’ เราก็ควรตอบให้ได้ ว่า ปัญหานี้มีอาการอะไรบ้าง : คุณภาพครูลดลง, จำนวนนักเรียนมีสัดส่วนไม่เหมาะสมกับจำนวนครู, การออกแบบหลักสูตรที่ไม่ดีพอ หรือ ‘ปัญหาความยากจน’ ใครยากจน ยากจนอย่างไร : เกษตรกรขายสินค้าเกษตรได้ราคาลดลง, เด็กไม่ได้เรียน หนังสือเลยไม่มีความรู้ไปทำงานดีๆทำ, ชาวบ้านเป็นหนี้จนกระสอบ ฯลฯ

ซึ่งถ้าเราตอบอาการของปัญหาได้หลายประเด็น ก็แสดงว่าปัญหาที่เราได้ระบุไว้ในตอนแรก อาจเป็นปัญหาที่ใหญ่ ่มาก เราควรกลับมาถามตัวเองอีกครั้งว่าเราสนใจที่ปัญหาใหญ่นั้น เช่น คุณภาพการศึกษา หรือเราสนใจที่อาการของปัญหา ย่อยๆ ที่เราคิดแตกออกมามากกว่า เช่น ปัญหาการออกแบบหลักสูตรที่ไม่ดีพอ เพื่อที่เราจะได้เลือกวิเคราะห์รากของปัญหาที่ เฉพาะเจาะจง และนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ง่ายขึ้น โดยถ้าปัญหาที่เราเลือกมานั้น สามารถระบุอาการได้อย่างสั้น และง่าย ก็ ต้องลองทบทวนอีกครั้งด้วยว่า ปัญหานั้นเฉพาะเจาะจงและเล็กกำลังดีแล้ว หรือปัญหานั้นเล็กเกินไป

รากของปัญหา : สาเหตุที่เรามองไม่เห็น

เลือกอาการของปัญหาที่สนใจมากที่สุด มาวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหานั้น ด้วยคำถามว่า ‘ทำไม’ ไป เรื่อยๆ จนกว่าเราจะไม่สามารถหาสาเหตุต่อไปได้อีก หรือเมื่อสาเหตุที่ได้ซึ่กับที่ตอบไปแล้ว ซึ่งเราอาจได้มากกว่า 1 สาเหตุใน แต่ละครั้ง แต่เราก็ควรไล่หาสาเหตุไปทีละคำตอบจนเป็นเส้นยาวลงมา เพื่อให้เห็นรากของปัญหาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวอย่าง

เมื่อทำเสร็จแล้ว เราก็เลือกรากปัญหาที่เราสนใจอยากแก้มากที่สุด และคิดว่าเราพอจะทำได้มา 1 รากสาเหตุ โดยวิธีการเลือกคือ ยิ่งเลือกรากที่อยู่ด้านล่างๆ ได้ยิ่งดี แต่อย่าลืมว่ายิ่งรากอยู่ลึกก็ยิ่งเป็นสาเหตุที่แก้ยากมากขึ้นไปตามลำดับ เช่น เป็นระบบใหญ่ หรือเป็นความเชื่อทัศนคติของคนที่ยากเกินจะแก้ด้วยตัวเรา ดังนั้นเราอาจเลือกแก้ไขที่รากของปัญหาที่อยู่สูงขึ้นมาหน่อย โดยไม่ต้องกลัวว่าเลือกรากปัญหาที่ไม่ใช่ต้นตอแล้วจะไม่ช่วยแก้ปัญหา เพราะในความเป็นจริงแล้ว ทุกสาเหตุของปัญหามีความสัมพันธ์กันหมด ถ้าเราสามารถแก้ที่จุดใดจุดหนึ่งได้ ย่อมส่งผลกระทบที่ดีไปยังส่วนอื่นๆ อย่างแน่นอน

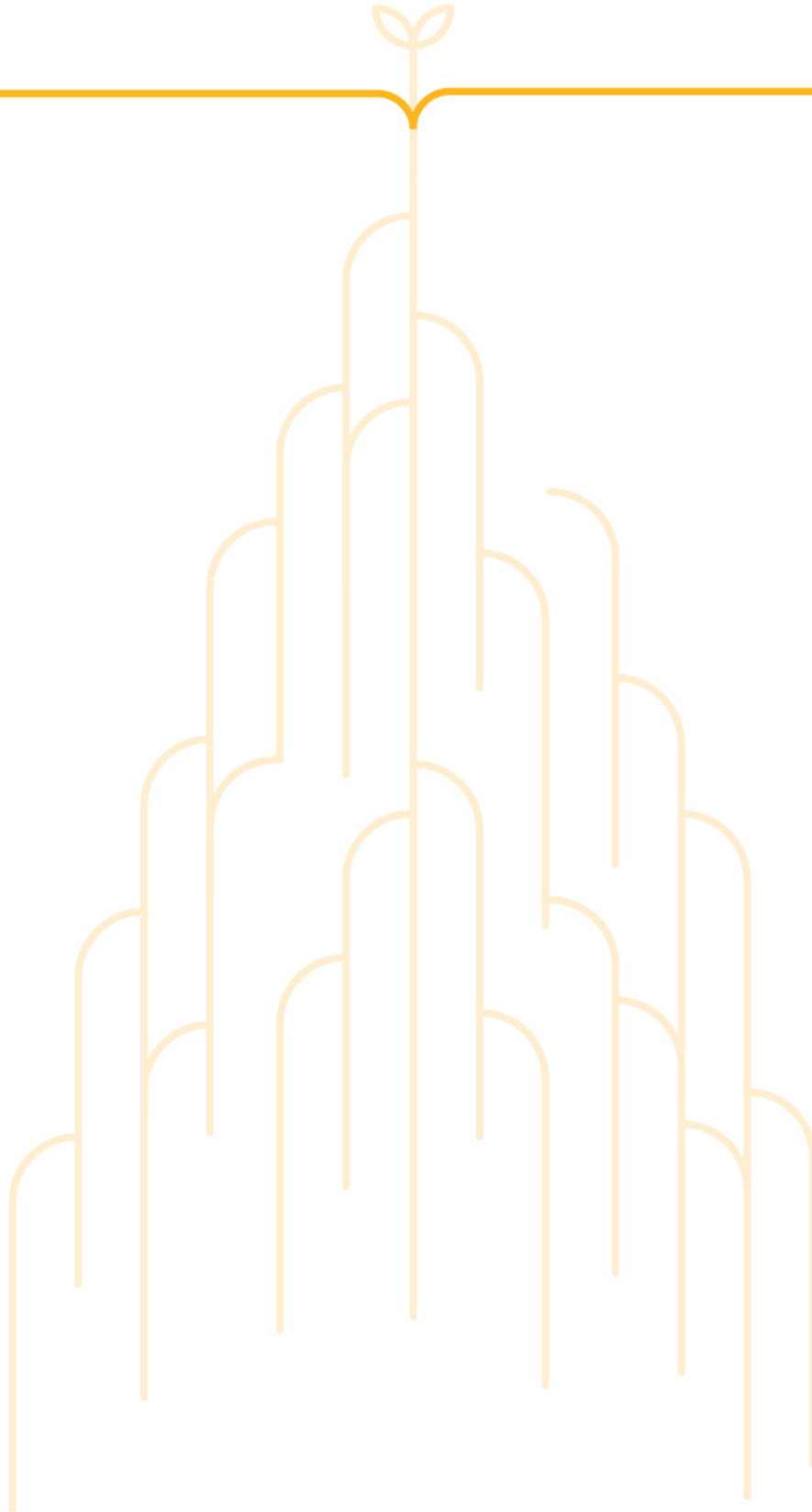

ROOT CAUSE ANALYSIS

วิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา เพื่อนำไปคิดวิธีแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด

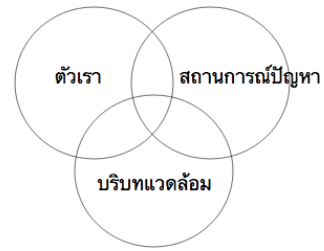
สิ่งที่เกิดขึ้น

ทำไมจึงเกิดขึ้น?

Developing Ideas

และแล้วก็มาถึงอีกช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดของการเริ่มต้นสร้างการเปลี่ยนแปลง นั่นก็คือ การค้นหาและพัฒนาไอเดียของโปรเจกต์เพื่อสังคม/กิจการเพื่อสังคม ซึ่งในขั้นตอนนี้ต้องอย่าลืมนำความเป็นตัวเรา, สิ่งที่เราได้จากการทำความเข้าใจปัญหา และ บริบทแวดล้อมอื่นๆ ที่กำลังเป็นเทรนด์ในปัจจุบัน มาใช้ในการพัฒนาไอเดียด้วย

BRAINSTORMING

หลังจากวิเคราะห์รากปัญหากันไปแล้ว เราก็เลือก 1 รากปัญหาที่เราสนใจจะแก้ไขให้ดีขึ้น มาใช้เป็น ‘ตัวตั้ง’ ในการระดมสมองคิดหาไอเดียสำหรับแก้ปัญหานั้น โดยหลักการสำคัญในการทำ ‘Brainstorming’ ที่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด คือ การช่วยกันผลิต และต่อยอดไอเดียกันและกันให้ได้มากที่สุด โดยยังไม่มี การตัดไอเดียไหนทิ้ง ยังไม่ตัดสินและวิจารณ์ไอเดียของใคร และควรทำในระยะเวลาที่จำกัด ไม่เกิน 5-7 นาที

IDEA SELECTION

เมื่อได้ไอเดียจากการระดมสมองมาจำนวนมาก ก็ถึงเวลาที่เรจะต้องคัดเลือกไอเดียที่เหมาะสมกับเรา และตอบโจทย์ปัญหาที่เราสนใจมากที่สุด โดยก่อนอื่นต้องตกลงกันในทีมว่าจะใช้หลักเกณฑ์ใดในการเลือกบ้าง เช่น เลือกจากไอเดียที่เราอยากทำ, ไอเดียที่ตอบโจทย์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, ไอเดียที่สร้างความแตกต่าง, ไอเดียที่มีโอกาสเติบโต และสร้างความยั่งยืนได้ในระยะยาว, ไอเดียที่มีความเป็นไปได้ที่จะทำได้จริง, ไอเดียที่สามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นตัวช่วยได้ เป็นต้น โดยไม่ควรมีเกินกว่า 3-4 หลักเกณฑ์

หลังจากนั้นก็ทำการคัดเลือกไอเดียโดยอาจใช้การโหวตให้คะแนนกันในทีมโดยอิงจากเกณฑ์ที่ตั้งขึ้นมา ก็จะออกมาเป็นไอเดียที่ตอบโจทย์ทุกหลักเกณฑ์มากที่สุด พร้อมให้วางแผนต่อ และลงมือทำกันแล้ว!

BRAINSTORMING

ระดมสมองเพื่อช่วยกันหาไอเดียการแก้ปัญหาที่หลากหลาย

TIPS!

- อย่าเพิ่งตัดสิน หรือวิจารณ์ไอเดียของกันและกัน
- เน้นปริมาณของไอเดียให้ได้มากที่สุด ภายในเวลาที่จำกัด
- เขียนไอเดียให้สั้น กระชับ และควรรบอกไอดีนั้นให้เพื่อนฟังก่อนแปลลงไป
- ฟังไอเดียของเพื่อน และลองต่อยอดจากไอเดียเหล่านั้น

IDEA SELECTION

คัดเลือกความคิดที่อยากทำและตอบโจทย์ปัญหาที่ตั้งไว้มากที่สุด

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกไอเดีย

ไอเดียที่เลือก คือ...

“

”

THEORY OF CHANGE

ก่อนลงมือทำจริงควรมีการสรุปข้อมูลทั้งหมด เพื่อเป็นการอธิบายทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงสำหรับโครงการ/กิจการ เพื่อสังคมของเราว่าจะสร้างการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ปัญหาอะไร และอย่างไร เพื่อให้เรามีความชัดเจนในสิ่งที่เรากำลังจะทำมากขึ้น และสามารถลงรายละเอียดสิ่งที่ต้องทำในขั้นต่อไปได้อย่างไม่หลงทาง นอกจากนี้ข้อมูลทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงยังเป็นประโยชน์เวลาที่เรานำมาสื่อสารเรื่องราวของเรากับคนอื่น ๆ ทั้งทีมงาน กลุ่มลูกค้า ผู้ให้ทุน และเครือข่ายพันธมิตรของเราอีกด้วย

1. **กลุ่มเป้าหมาย (Target)** : กลุ่มเป้าหมายที่เราเลือกทำงานด้วย โดยควรระบุให้มีความเฉพาะเจาะจงที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น นักศึกษาที่บกพร่องทางการมองเห็นใน 3 คณะของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (นิติศาสตร์, รัฐศาสตร์, สังคมสงเคราะห์)

2. **สถานการณ์ปัญหา (Problem Situation)** : ระบุสถานการณ์ปัญหาปัจจุบันตามความเป็นจริง โดยควรย้อนกลับไปทำ Problem Situation (เครื่องมือที่ 3) อีกครั้งโดยตั้งใจให้เป็นรากปัญหาและไอดีที่เราเลือกไว้ เช่น ปัจจุบันมีนักศึกษาที่บกพร่องทางการมองเห็น 1,324 คนทั่วประเทศ เรียนไม่จบระดับปริญญาตรีถึง 1 ใน 3 เพราะขาดตัวช่วยเรียน คือ ไม่มีไฟล์เสียงสำหรับอ่านสอบ สภาพห้องเรียนไม่เอื้อต่อการเรียน ไม่มีเพื่อน และขาดแรงบันดาลใจ

3. **ภาพความสำเร็จที่เราอยากเห็น (Goal/Vision)** : ระบุภาพความสำเร็จที่เราอยากเห็น หากเราแก้ปัญหาที่นั้นได้สำเร็จ เช่น นักศึกษาตาบอดทุกคนในประเทศไทยสามารถเรียนจบปริญญาตรีได้ หรือถ้าสามารถเขียนเป็นเป้าหมายแบบ S.M.A.R.T. goal ได้ก็จะทำให้ภาพชัดเจนมากขึ้น (Specific - เฉพาะเจาะจง, Measurable - วัดผลได้, Attainable - ไม่เกินกำลังที่จะทำได้จริง, Relevant - มีความเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาโดยตรง, Timely - ระบุเวลาชัดเจน) เช่น ในระยะเวลา 6 เดือน นักศึกษาตาบอดจำนวน 30 คน มีอัตราสอบผ่านมากขึ้นเมื่อเทียบกับผลการเรียนในปีก่อน และใน 4 ปีจะมีนักศึกษาตาบอดสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

4. **กิจกรรมที่เราต้องทำ (Activities)** : เมื่อภาพปัจจุบันชัดแล้ว ภาพความสำเร็จชัดแล้ว ก็เป็นหน้าที่ของเราที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงด้วยไอดีของเรา โดยเราควรระบุว่า เราต้องทำอะไรบ้าง เพื่อคลี่คลายปัญหาในปัจจุบันให้เป็นภาพที่เราอยากเห็นให้ได้ เช่น สร้างเว็บไซต์ช่วยเหลือด้านการเรียนกับนักศึกษาตาบอด ด้วยการจัดทำหนังสือและสื่อการเรียนอื่นๆ ในรูปแบบเสียง, จัดทำคู่มือสำหรับครูผู้สอนว่าควรทำอะไรเพื่อช่วยเหลือนักศึกษาตาบอดในห้องเรียน, จับคู่บัดดี้ให้กับนักศึกษาตาบอดปี 1 ที่เข้ามาเรียนใหม่ เป็นต้น

Note : เมื่อเขียนเสร็จแล้ว อย่าลืมทบทวนอีกครั้งว่าไอดีและกิจกรรมที่เราเลือกทำนั้น มีความสอดคล้องและเป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนสถานการณ์ปัญหาปัจจุบันให้เป็นภาพสุดท้ายที่อยากเห็นได้จริงๆ

THEORY OF CHANGE

วางเป้าหมายของโครงการ และสิ่งที่ต้องทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น

TARGET
กลุ่มเป้าหมาย

PROBLEM SITUATION
สถานการณ์ปัญหา

GOAL / VISION
ภาพความสำเร็จที่เราอยากเห็น

ปัญหา :

พื้นที่เกิดปัญหา :

ระยะเวลาที่เกิดปัญหา :

สาเหตุ :

ผลกระทบที่เกิดขึ้น :

ผู้ได้รับผลกระทบ :

คนที่กำลังแก้ไขปัญหาลำพังเรา :

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ จากปัญหา :

ACTIVITIES
กิจกรรมที่เราต้องทำ